

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

**MINISTRY OF SCIENCE AND EDUCATION OF UKRAINE
KYIV NATIONAL UNIVERSITY OF CULTURE AND ARTS**

**МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ:
ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

Збірник наукових праць

**INTERNATIONAL RELATIONS:
THEORY AND PRACTICAL ASPECTS**

Collection of Scientific Papers

**Випуск 8
Issue 8**

**Засновано у 2018 р.
Founded in 2018 year**

**КИЇВ
ВИДАВНИЧИЙ ЦЕНТР КНУКІМ**

**KYIV
KNUKIM PUBLISHING CENTRE**

2021

УДК 327 (477+100) (0,51)
М 580

Київський національний університет культури і мистецтв

Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти
Збірник наукових праць

У збірнику наукових праць висвітлюються актуальні питання міжнародних відносин, суспільних комунікацій і регіональних студій, які стосуються історико-теоретичних питань міжнародних відносин; зовнішньої політики і дипломатії; міжнародного права; світового господарства та міжнародних економічних відносин; суспільних комунікацій і лінгвістичного забезпечення міжнародної діяльності; регіональних студій, соціологічних досліджень у галузі міжнародних відносин.

Рекомендовано до друку вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв
(протокол № 8 від 7 грудня 2021 р.)

Головний редактор видання

Поплавський Михайло Михайлович – доктор педагогічних наук, професор, президент Київського національного університету культури і мистецтв (Україна)

Заступник головного редактора

Ластовський Валерій Васильович – доктор історичних наук, професор, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна)

Відповідальний секретар

Білецька Оксана Олександрівна – кандидат культурології, доцент, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна)

Члени редакційної колегії

Фернандо Касал Бертоа – доцент, доктор філософії в галузі суспільно-політичних наук, Ноттінгемський університет (Великобританія)

Батрименко Олег Володимирович – доктор політичних наук, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

Батченко Людмила Вікторівна – доктор економічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік Академії економічних наук України, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна)

Карасова Наталія Анатоліївна – доктор економічних наук, професор, Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка при МЗС (Україна)

Наконечний Володимир Михайлович – кандидат історичних наук, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна)

Неліпа Дмитро Васильович – доктор політичних наук, професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

Пилипів Володимир Іванович – кандидат історичних наук, професор, ректор Київського університету культури і мистецтв (Україна)

Адреса редакційної колегії:

Кафедра міжнародних відносин, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. С. Коновальця, 36, к. 920, м. Київ, Україна, 01133
тел.: +38(044) 285 88 54
сайт: international-relations.knukim.edu.ua
e-mail: international.knukim@gmail.com

Міністерством юстиції України видано Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації № 23121-12961 П Серія КВ від 29.01.2018.

Видання включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») відповідно до наказу МОН України від 30.11.2021 року № 1290 за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Збірник відображається і реферується в наступних базах даних: **BASE, Crossref, Google Scholar, DOAJ, EuroPub, Lens, Index Copernicus, Journal Factor, ResearchBib, WORLDCAT, World Catalogue of Scientific Journals, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Наукова періодика України (URAN).**

Kyiv National University of Culture and Arts

International Relations: Theory and Practical Aspects
Collection of Scientific Papers

Collection of Scientific Papers of Kyiv National University of Culture and Arts covers the topical issues on international relations, public communications and regional studies concerning historical and theoretical issues of international relations; foreign policy and diplomacy; international law; world economy and international economic relations; public communications and linguistic support for international activities; sociological research in the field of international relations.

Recommended for Publication by the Academic Council
Kyiv National University of Culture and Arts
(Protocol no. 8 of 07.12.2021)

Editor-in-Chief

Mykhailo Poplavskiy – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, President of Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine)

Deputy Editor-in-Chief

Valeriy Lastovskiy – Doctor of Historical Sciences, Professor, Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine)

Executive Editor

Oksana Biletska – Candidate of Cultural Studies, Associate Professor, Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine)

Editorial Board Members

Fernando Casal Bertoa – Associate Professor, Ph.D. in Social and Political Sciences, University of Nottingham (UK)

Oleh Batrymenko – Doctor of Political Sciences, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Liudmyla Batchenko – Doctor of Economics, Professor, Honored Worker of Education of Ukraine, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine)

Natalia Karasova – Doctor of Economics, Professor, Hennadii Udoenko Diplomatic Academy of Ukraine (Ukraine)

Volodymyr Nakonechniy – Candidate of Historical Sciences, Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine)

Dmytro Nelipa – Doctor of Political Sciences, Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Volodymyr Pylypiv – Candidate of Historical Sciences, Professor, Rector of Kyiv University of Culture (Ukraine)

Editorial Board Address:

International Relations Department, Kyiv National University of Culture and Arts, 36 Ye. Konovaltsia St., of. 920, Kyiv, Ukraine, 01133
Phone: +38(044) 285 88 54
Web-site: international-relations.knukim.edu.ua
e-mail: international.knukim@gmail.com

The Ministry of Justice of Ukraine issued the Certificate on the State Registration of the Printed Mass Media Series KV No. 23121-12961 P from 29.01.2018.

The Collection of Scientific Papers is included in the category "B" of the List of scientific professional editions of Ukraine in the program subject area 291 "International Relations, Public Communications and Regional Studies" by Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 30 November 2021 № 1290.

The Collection of Scientific Papers is displayed in **BASE, Crossref, Google Scholar, DOAJ, EuroPub, Lens, Index Copernicus, Journal Factor, ResearchBib, WORLDCAT, World Catalogue of Scientific Journals, Vernadsky National Library of Ukraine, Scientific Periodicals of Ukraine (URAN).**

ISSN (print) 2616-745X
ISSN (online) 2616-7794

ЗМІСТ

CONTENTS

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

INTERNATIONAL RELATIONS

<p>Земзюліна Наталія Іванівна, Захарченко Марина Василівна Інституалізація публічної дипломатії: світовий та український досвід</p>	<p>Natalia Zemzyulina, Marina Zakharchenko Institutionalization of Public Diplomacy: World and Ukrainian Experience</p>	<p>8</p>
<p>Костиця Інна Олександрівна, Янченко Наталія Миколаївна Вплив ціннісних засад процесу глобалізації на міжнародні відносини</p>	<p>Inna Kostyrya, Nataliia Yanchenko The Influence of the Value Basis of the Globalization Process on International Relations</p>	<p>23</p>
<p>Ластовський Валерій Васильович Політичний реалізм та ідеологія української еліти Гетьманщини (друга половина XVII – середина XVIII ст.)</p>	<p>Valerii Lastovskyi Political Realism and Ideology of the Ukrainian Elite of the Hetmanship (Second Half of the XVII – Middle of the XVIII Century)</p>	<p>37</p>
<p>Лікарчук Дар'я Сергіївна Медіація як спосіб врегулювання політичних конфліктів</p>	<p>Dariia Likarchuk Mediation as a Method of Political Conflict Settlement</p>	<p>50</p>
<p>Печеранський Ігор Петрович Філософсько-культурологічний дискурс як методологічна платформа в рамках сучасних дискусій стосовно міжнародних відносин</p>	<p>Igor Pecheranskiy Philosophically-Cultural Discourse as the Methodological Platform in the Frames of Modern Discussions on International Relations</p>	<p>62</p>

<p>Семчинський Костянтин Валерійович <i>Особливості постконфліктного примирення і розбудови миру в Руанді</i></p>	<p>Konstyantyn Semchinskyy <i>Key Features of Post-Conflict Reconciliation and Building Peace in Rwanda</i></p>	<p>76</p>
<p>МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ</p>	<p>INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS</p>	
<p>Гнаткович Оксана Дмитрівна, Овчиннікова Тетяна Володимирівна <i>Міграційна криза ЄС як фактор змін сучасних міжнародних відносин</i></p>	<p>Oksana Hnatkovych, Tetiana Ovchynnikova <i>EU Migration Crisis as a Factor of Changes in Modern International Relations</i></p>	<p>86</p>
<p>Губицький Любомир Володимирович, Мельник Ганна Мирославівна <i>Торговельно-економічні відносини України та Республіки Польща (1991–2021)</i></p>	<p>Lyubomyr Hubytskyy, Hanna Melnyk <i>Trade and Economic Relations between Ukraine and the Republic of Poland (1991–2021)</i></p>	<p>99</p>
<p>Ревенко Анатолій Дмитрович <i>Євроінтеграційна економічна політика України впродовж 2013–2020 рр. у контексті нових викликів</i></p>	<p>Anatolii Revenko <i>Euro Integration Economic Policy of Ukraine during 2013–2020 in the Context of New Challengers</i></p>	<p>119</p>
<p>МІЖНАРОДНЕ ПРАВО</p>	<p>INTERNATIONAL LAW</p>	
<p>Важна Катерина Анатоліївна <i>Проблеми визначення поняття й сутності тероризму в міжнародному праві</i></p>	<p>Kateryna Vazhna <i>Problems of Defining the Concept and Essence of Terrorism in International Law</i></p>	<p>137</p>

DOI: 10.31866/2616-745x.8.2021.249028

УДК 327:339.1(477+438)«1991/2021»

**ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА (1991–2021)****Губицький Любомир Володимирович^{1а},
Мельник Ганна Мирославівна^{2б}**

¹Доктор історичних наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8511-6461>,
e-mail: lubg@ukr.net,

²Кандидат історичних наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3090-7212>,
e-mail: h.melnyk@kubg.edu.ua,

^аКиївський національний торговельно-економічний
університет,

вул. Кіото, 19, Київ, Україна, 02000,

^бКиївський університет ім. Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, Україна, 04053

Надіслано:

01.12.2021

Рецензовано:

10.12.2021

Прийнято:

15.12.2021

Для цитування:

Губицький, Л. В., & Мельник, Г. М. (2021). Торговельно-економічні відносини України та Республіки Польща (1991–2021). *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, (8), 99–118. doi: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.8.2021.249028>.

Метою статті є аналіз еволюції торговельної політики України та Польщі від періоду переходу до ринкової економіки та в умовах функціонування ринкових законів. Серед методів використано системний для вивчення польської політичної опінії щодо вигідності та перспективності взаємовигідної торгівлі, компаративний аналіз результатів української та польської зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням вимог польського (як складового загальноєвропейського), українського законодавства. Проаналізовано позицію Польщі щодо змін на пряму українського стратегічного співробітництва (багатовекторності). Доведено, що для України Польща є країною великих очікувань. Офіційний Київ прагне відчутної допомоги від Польщі у протистоянні з Росією. Перемога України означатиме для Польщі покращення безпекової та зовнішньоекономічної ситуації. Наразі саме

український кордон є рубежем від експансії Російської Федерації, тому оптимальним для Польщі стане розширення Європейського Союзу та НАТО на Схід задля отримання нових ринків збуту та джерел сировини. Зроблено висновок, що у польських політиків є розуміння, що просування польської продукції в Україну означатиме зростання м'якої сили на стан прихильності українського суспільства. Зроблено рекомендації, що активні кроки офіційної Варшави щодо зростаючої інвестиційної зацікавленості на українському ринку призвели б до практичного втілення важливих польських національних інтересів. Виділено, що реалізація української експортної політики залежить від стратегій гравців європейського та польського ринків.

В умовах російсько-українського конфлікту та анексії Криму польська політика активного торговельного співробітництва сприймається українськими можновладцями як проамериканська, тому офіційний Київ прагне залучити Польщу до вирішення ситуації щодо Північного потоку-2. Отож, Україна та Польща здатні самостійно створити нову якість безпекових та торговельних відносин в Балто-Чорноморсько-Каспійському регіоні, з метою перетворення на найпотужніших гравців.

Ключові слова: торгівля; Україна; Республіка Польща; інвестиції; експорт; імпорт.

Вступ

Прагнення України стати членом Європейського Союзу спонукає її до активної торговельно-економічної співпраці з державами-членами цієї організації. Безумовно, Республіка Польща є надійним стратегічним партнером, який проводить політику підтримки України у всіх сферах. Польська сторона сприяла Києву в межах двостороннього співробітництва, ініціатив Вишеградської четвірки, Східного партнерства, Європейського Союзу, Ініціативи Трьох морів, Люблінського трикутника, досі підтримує євроінтеграційні прагнення України. Вдалий досвід Республіки Польща у здійсненні економічних реформ, прозорість політичного процесу може стати дороговказом для української еліти та народу, що нині уможливають процес євро- та євроатлантичної інтеграції як ціль, внесена в Конституцію України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Актуальність проблеми торговельно-економічного співробітництва України та Республіки Польща зумовлена практичною складовою, а також підтверджується інтересом як українських, так і польських вчених. Серед них варто виокремити дослідження: І. Афанасьева, Т. Буличевої, А. Грищука,

Г. Калінічевої, А. Киридон, А. Колодки, А. Сменковського, В. Трегобчука, Л. Чекаленко, Н. Чорної, М. Гняздовського, Я. Рібацького, С. Сидоренка та ін. Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття; пошук та виокремлення взаємозв'язку зовнішньополітичної стратегії та торговельної політики Польщі та України; аналіз еволюції торговельних українсько-польських відносин; взаємовплив глобальних економічних тенденцій на внутрішні процеси Республіки Польщі та України.

Формулювання цілей статті

Метою статті є аналіз еволюції торговельної політики України та Польщі від періоду переходу до ринкової економіки та в умовах функціонування ринкових законів. Дослідження цієї проблеми відбувалося на засадах об'єктивності, всебічності, системності й історизму. Використання загальнонаукових і спеціальних методів: узагальнення, аналізу та синтезу дало змогу обґрунтувати специфіку торговельно-економічних зв'язків України і Республіки Польща. Ретроспективний метод сприяв цілісному їх відтворенню, а засобами статистичного аналізу вдалося з'ясувати тенденції розвитку. Із метою визначення основних напрямів і перспектив співпраці було залучено метод системного аналізу. Зокрема, використано системний метод для вивчення польської політичної думки щодо перспективності взаємовигідної торгівлі, компаративний аналіз результатів української та польської зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням вимог польського (як складового загальноєвропейського) і українського законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження

Для міждержавних відносин України та Польщі характерні переважно риси взаємної поваги, добросусідства, співробітництва. Про пріоритетність українського напрямку у зовнішній політиці офіційної Варшави залишається той факт, що Польща першою визнала державну незалежність України 02 грудня 1991 р. В основі партнерських українсько-польських взаємин, що згодом набули стратегічного виміру, лежали Договір про добросусідство, дружні відносин та співробітництво від 18.05.1992 р. (*Dohovir pro dobrosusidstvo, druzhni vidnosynta spivrobotnytstvo*, 1992), Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про економічне співробітництво від 4 березня 2005 р. (*Uhoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy ta Uriadom Respubliki Polshcha pro ekonomichne spivrobotnytstvo*, 2005).

Виконавча влада Республіки Польща постійно здійснювала сприяння у співробітництві з Україною у різноманітних галузях (політичній, культурній, екологічній, науковій, правовій, гуманітарній), але найдієвішою виявилася співпраця в економіці та торгівлі, зокрема, розміщення польських інвестицій в Україні, надання робочих місць для українських трудових мігрантів.

Сусідство із Російською Федерацією та підтримка руху на подолання проросійськості еліт України та Білорусі визначали напрям зусиль польського уряду у відносинах із сусідніми країнами. Позицію Польщі щодо України чітко сформулював під час візиту до Києва 9–11 лютого 1994 р. міністр закордонних справ Республіки Польща Б. Геремек: «Наш інтерес полягає в посиленні незалежності України і Білорусі, інакше Польща стане останньою фортецею, «полем битви» між Сходом і Заходом, що було б для нас не вигідно» (Rudycha ed., 2002, p. 284).

До похолодання дипломатичних українсько-польських відносин, які набули стратегічного характеру (після того як була підписана Президентами України Л. Кучмою та Республіки Польща О. Квасневським Спільна заява «До порозуміння і єднання» (21 травня 1997 р.)) спричиняли залагодження українсько-російських зносин (підписання «Великого договору» між Києвом і Москвою (26 травня 1997 р.). Так формувалася думка про Україну як таку, що наближена до Росії (Chekalenko, 2008, p. 80). Під час другої президентської каденції Л. Кучми міністр закордонних справ України А. Зленко (2000–2003) розвивав тісні відносини з Росією, а «стратегічне партнерство» з Польщею замінив «добросусідськими відносинами» (Tkachenko, Kalinicheva, Maksakov, 2011, p. 385). На думку професора Л. Чекаленко, Польща «охолола» у відносинах з Україною через своє просування до ЄС (Chekalenko, 2010, p. 29). Також не дивним видається наявність «паузи» у відносинах Києва та Варшави після перемоги Б. Коморовського (липень 2010 р.) на президентських виборах у Польщі, що отримала продовження і під час каденції А. Дуди (2015–2020).

Ситуація кардинально змінилася у зв'язку із вторгненням російських військ в Україну (2014 р., Крим, Донбас), що призвело до переоцінки відносин між офіційними Москвою та Києвом. Офіційна Варшава підтримувала Україну в тяжкі часи міжнародної ізоляції та іноземної агресії, однак питання історичної пам'яті з 2015 р. по 2019 р. внесли деяку напругу в діалог. Після президентських виборів в Білорусі 2020 р. та придушення масових акцій непокори, перетворення офіційного Мінська на рупор і засіб міграційних криз на польських кордонах, учергове зросла роль української «фортеці» на східних європейських кордонах.

Розпад соціалістичного табору (розпуск Ради Економічної Взаємодопомоги (28 червня 1991 р.) та СРСР (грудень 1991 р.) зумовили процеси зміни економічних зв'язків, ряд економічних реформ для постсоціалістичних держав, зокрема, України та Польщі. У 1989–1991 рр. у Польщі спостерігалось зростання державного боргу і перед іноземними державами, гострий дефіцит товарів, падіння експорту, значні темпи цінової

інфляції, загроза дефолту. Болючі, але ефективні польські реформи 90-х рр. ХХ ст. стали взірцем для українських фахівців. Наприкінці 80-х – на поч. 90-х рр. ХХ ст. Польща першою стала на шлях змін соціалістичного суспільного устрою, маючи тривалу історію опозиції до тоталітаризму. Польські реформатори, у тому числі Л. Бальцерович, були певні того, що системні реформи у Польщі мали підтримку колишніх опозиційних політиків (лідерів профспілки «Солідарність»), більшості польської громади (Bzhezynskyi, 1994, p. 5).

Уряд Т. Мазовецького у січні 1990 р. виступив з ініціативою скасувати контроль над цінами і водночас заморозити заробітню плату, що обернулося підвищенням цін і падінням життєвого рівня населення. Згодом такі кроки призвели до певної стабілізації ринку, зникнення дефіциту, зменшення інфляції. З квітня 1992 р. почало зростати промислове виробництво. Надходження іноземних інвестицій відбувалося завдяки зовнішньополітичній передбачуваності та інституційній стабільності. Зі вступом Польської Республіки до СОТ (1995), для неї характерні проривні темпи зростання економіки. Зокрема, у 1995–1997 рр. Республіка Польща продемонструвала найвищі в Європі темпи зростання економіки – 6,5 % (1995 р. – 7 %, 1996 р. – 6 %, 1997 р. – 6,8 %), урядовими зусиллями зменшено інфляцію (Gubytsky, 2006, p. 255).

Перехід на ринкову економіку сприяв зростанню макрофінансових показників держави, але й водночас змушував виконавчу владу та бізнес бути готовим до світових фінансових криз (як то, 1998 р., 2008–2009 рр.), економічних викликів, пов'язаних з пандемією коронавірусу 2020–2021 рр.). Подолати наслідки негативних глобальних економічних явищ уможливили як успіхи всередині Польщі, так і підтримка євроструктур, до лав яких офіційна Варшава долучилася 01 травня 2004 р.

Приєднання Польської Республіки до ЄС сприяло досягненню зростання за 2004 р. ВВП на рівні 5,3 % (цей результат був найвищим з 1997 р.), на 33 % зріс експорт, а іноземні інвестиції зросли на 23 % у порівнянні з 2003 р. Із європейського бюджету до Польщі надійшло на 1 554 млн. євро більше, ніж до нього було сплачено польською скарбницею (Lohinov, 2005, p. 3).

Після вступу до Європейського Союзу, Польща почала вибудовувати свої взаємини з Україною згідно загальноєвропейського зовнішньополітичного курсу Спільноти. Як зазначав у інтерв'ю 05 червня 2005 р. посол Польської Республіки в Україні Марек Зюлковський, за попередні чотири роки була позитивна тенденція польсько-українського товарообігу, а саме: відбувалося щорічне зростання на 20–25 % (за 2004 р. товарообіг становив 3 млрд. доліз позитивним польським сальдо). У 2005 р. Україна стала важливим економічним партнером і посіла друге місце за часткою польського експорту (Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy).

Польща виявилася країною, що змогла мінімізувати негативні наслідки світової фінансової кризи 2008–2009 рр. За умов, коли в усій Європі

спостерігалось падіння економіки, польська демонструвала зростання на рівні 2,4 % (це був кращий показник у ЄС) (Kyrydon, 2010, p. 132). Наприкінці 2009 р. обсяг ВВП Польської Республіки становив 180 % (у відношенні до рівня 1989 р.) (Kolodko, 2010, p. 8).

Вступ України до СОТ 2008 р. став чинником, який лише частково сприяв усуненню наслідків світової фінансової кризи 2008–2009 рр. Значний вплив на зовнішню торгівлю держави здійснювали світові тенденції, а також системна внутрішня криза: у 2009 р. відбувалося майже у два рази скорочення обсягу експорту України, що відповідало 2005–2006 рр. У 2010–2011 рр. після стабілізації експортних ринків поступово відновився експорт України. На 2011 р. сукупний експорт офіційного Києва перевершив рекордний експорт 2008 р. на 263 млрд. грн (Zovnishnotorhovelnui balans Ukrainy z 2005 po 2020 (mln. hrn.), 2021).

Суттєву частку в стабілізації зовнішньоторговельних результатів України внесли саме польські партнери. На 2010 р. Республіка Польща залишалася для України одним з найбільших європейських економічних партнерів (поряд з РФ, Німеччиною, Голландією, Італією, Туреччиною). За даними Державного комітету статистики України за період з січня по липень 2010 р. український експорт товарів до Польської Республіки склав 883 585,3 тис. дол., що на 57,5 % більше показників за січень–липень 2009 р. У той же час імпорт товарів з Польщі в Україну становив 1309399,9 тис. дол. (на 13,5 % більше, ніж протягом січня–липня 2009 р.). За перше півріччя 2010 р. експорт послуг до Польщі становив 38075,1 тис. дол. (у порівнянні з першим півріччям 2009 р. відбувся спад на 12,8 %). Польський імпорт до України в зовнішній торгівлі послугами зріс до 60080,4 тис. дол., що на 4,3 % більше відповідного показника за I півріччя 2009 р. (Kyrydon, 2010, p. 132).

У 2011 р. торгівля між Польською Республікою та Україною демонструвала позитивну тенденцію. Так, за період січня–липня 2011 р. український експорт становив 1 143,1 млн євро (1 634,6 млн дол.), що на 71,4 % більше, ніж за цей же період 2010 р. Водночас, польський імпорт в Україну в 2011 р. склав 1 786,2 млн євро (2 554,3 млн дол.), тобто на 14,8 % більше, у порівнянні з аналогічним періодом 2010 р. (Torhivlia tovaramy i posluhamy mizh Ukrainoiu ta Respublikoiu Polshcha, 2011).

У 2011 р. Польська Республіка зайняла 12-те місце за обсягами прямих польських іноземних інвестицій в економіку України. Польські бізнесмени у сер. 2011 р. вклали близько 900 млн дол. (1,9 % усіх іноземних інвестицій) в українську економіку. Українці у той же час інвестували у польську економіку 51,1 млн дол. (0,7 % усіх іноземних інвестицій). Поляки вперше з 2001 р. почали

виводити з України свої інвестиції (за перше півріччя 2011 р. їх обсяг скоротився на 41,4 млн дол. США) (Chorna, 2012, р. 96) (табл. 1).

Таблиця 1

**Торгівля товарами та послугами
між Україною та Республікою Польща, млн дол. США**

Рік	Експорт в Польщу		Імпорт в Україну		Сальдо зовнішньої торгівлі з РП		Взаємні обсяги торгівлі	
	товари	послуги	товари	послуги	товари	послуги	товари	послуги
2010	1 787,2	1 878,7	2 788,8	2 924,4	-1 001,6	-1 045,7	4 576,0	4 803,1
2011	2 794,1	2 927,7	3 183,3	3 321,4	-389,2	-393,7	5 977,4	6 249,1
2012	2 576,2	2 717,6	3 567,1	3 743,5	-990,9	-1 025,9	6 143,3	6 461,1
2013	2 547,8	2 761,1	4 068,7	4 234,3	-1 520,9	-1 473,2	6 616,5	6 995,4
2014	2 645,0	2 844,7	3 067,4	3 212,3	-422,4	-367,6	5 712,4	6 057,0
2015	1 977,5	2 158,1	2 324,5	2 420,9	-347	-262,8	4 302,0	4 579,0
2016	2 200,2	2 424,3	2 692,7	2 827,0	-492,5	-402,7	4 892,9	5 251,3

Із 01 січня 2016 р. відповідно до підписаної Угоди про асоціацію між Україною та ЄС 2014 р., за розділом IV «Торгівля і питання пов'язані з нею», передбачалося створення всеохопної і поглибленої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ). Експерти прогнозували, що умови угоди сприятимуть збільшенню обсягів зовнішньої торгівлі, зокрема, з Польщею. Обсяги української зовнішньої торгівлі знизилися, у зв'язку з початком російсько-української війни 2014 р. і окупацією Криму та Донбасу російськими військами. Українсько-польський товарообіг з 13611,9 млн дол. США (2013 р.) впав у 2014 р. до 11 769,4 млн дол. США, а у 2015 р. до 8 881 млн дол. США.

Обсяги торгівлі у 2014–2015 рр. зменшилися: у 2015 р. різниця склала 24,7 % у порівнянні з 2014 р., у 2014 р. також спостерігалось скорочення (Zarembo, 2016, р. 23). Проте у 2015 р. для України Польська Республіка залишалася найбільшим четвертим торговельним партнером у світі після Російської Федерації, Китаю і Німеччини, а за обсягом експорту вона була після Італії другим партнером для України у ЄС. Польська Республіка посіла 11 місце серед закордонних інвесторів, залишалася другим торговельним партнером України серед держав ЄС (Maksak et al, 2018, р. 100).

Двостороння торгівля між Україною та ЄС зростала протягом 2016 р. Якщо порівнювати з 2015 р., то загальний обсяг торгівлі та послугами товарами між Україною та ЄС склав 108,1 %. У 2016 р. до країн ЄС експорт товарів і послуг склав 16 448,5 млн дол. США, імпорт – на 19 474,6 млн дол. США. Негативне сальдо у двосторонній торгівлі зберігалось у розмірі 3 026,1 млн дол. США.

Польська Республіка у 2016 р. очолила ряд країн Європейського Союзу до яких здійснювався «експорт українських товарів і послуг (на суму 2 424,3 млн дол. США). Після офіційної Варшави знаходилися Італія (2 048,4 млн дол. США), Німеччина (1 903,5 млн дол. США) та Угорщина (1 166 млн дол. США). Натомість в Україну імпортовано найбільше послуг і товарів з Німеччини (4 651,2 млн дол. США), Польщі (2 827,1 млн дол. США), Франції (1 621 млн дол. США) та Італії (1 388,8 млн дол. США)» (Bulycheva et al., 2017, р. 34).

Інвестиційна діяльність Польської Республіки почала зростати з 2015 р. Зокрема, станом на 31 грудня 2016 р. прямі польські інвестиції, вкладені в економіку України, становили 760,4 млн дол. США (2015 р. – 758,3 млн дол. США). Станом на 30 червня 2021 р. польські інвестиції становили 1,035 млрд дол. США, що дало можливість вперше перетнути позначку в 1 млрд дол і випередити Російську Федерацію (Torhovelno-ekonomichne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta Polshcheiu, 2021). На цей період у польську економіку українці вклали 44,4 млрд дол США прямих українських інвестицій (2015 р. – 50,2 млн дол. США) (Petrenkoed., 2017, р. 9, р. 35). У двосторонній торгівлі тільки у 2017 р. вдалося перевищити показники 2013 р. (табл. 2).

Таблиця 2

Зовнішня торгівля України товарами за країнами-партнерами, тис. дол. США (Зовнішня торгівля України...)

		Експорт		Імпорт		
		країна призначення	країна, що торгує	країна походження	країна відправлення	країна, що торгує
2017	Китай	2039327,6	265687,5	5648673,9	3355799,6	2321891,8
	Польща	2724589,7	2677188,7	3453816,5	4692618,7	3733723,9
	Німеччина	1754185,7	1642374,4	5445028,2	5028403,3	5008199,4
	Білорусь	1142896,9	974299,5	3205313,2	3396419,7	2148232,8
	Франція	419052,1	243098,1	1563751,8	797170,4	1349265,3
2018	Китай	2200147,4	291152,3	7608356,0	4969480,3	3439255,3
	Польща	3257248,5	2701122,5	3641921,5	4981693,3	4361540,1
	Німеччина	2208355,5	1573354,8	5983348,8	5535784,9	5642077,1
	Білорусь	1304196,7	1083679,3	3786929,0	4287038,5	2411054,6
	Франція	537647,1	249285,5	1480571,5	886679,1	1288800,3
2019	Китай	3593093,9	327207,0	9204805,0	6249553,6	4120034,4
	Польща	3295846,	3029847,3	4109083,2	5816435,2	4864048,7
	Німеччина	2383003,1	1540870,2	5986873,6	5879353,7	5665279,2
	Білорусь	1549840,8	1285393,6	3751922,9	4640878,3	2432258,8
	Франція	596505,8	249357,7	1652665,3	1008568,3	1464993,6

Таблиця 2 (продовження)

2020	Китай	7099948,1	417271,	8318436,1	5241413,7	3565898,2
	Польща	3272683,1	2825852,9	4140911,8	5813524,6	4655009,8
	Російська Федерація	2705977,1	2073214,5	4541838,6	3778939,0	1938704,7
	Німеччина	2071739,4	1664791,6	5339677,7	5699543,8	5247814,3
	Білорусь	1335266,9	1121258,6	2874478,6	3471687,2	2242873,1
	Франція	592395,2	264115,5	1467709,5	985502,3	1458923,1

2020 р. польська економіка завершила із одним з найнижчих падінь ВВП серед країн Європейського Союзу. Економіка скоротилася на 2,7 %, в основному через неможливість споживати послуги та стагнацію інвестицій. Зберіг діяльність промисловий сектор і чистий експорт (Gniazdowski, 2021).

Реформаційний шлях, який Україна розпочала з 1991 р., виявився тривалішим та визнано незавершеним і зараз. На думку Г. Колодка (який був першим заступником прем'єра і міністром фінансів Польської Республіки у 1994–1997 рр.), автора книги «Від шоку до терапії» (1998), Україна і Росія, принаймні на 1998 р., були «найяскравішими прикладами провалів поетапних переходів до ринкової економіки, що передбачали: макроекономічну стабілізацію та лібералізацію, макроструктурну реформу, а також мікроекономічну реструктуризацію індустріальних потужностей. У 1997 р. в Україні випуск продукції сягав скромних 38 % від ВВП 1989 р. (Kolodko, 1998) (табл. 3).

Таблиця 3

**Порівняння ключових макроекономічних показників України та Польщі
(Hryshchuk, 2017, р. 34)**

Показники	Роки							
	1995		2004		2015		2020	
	Україна	Польща	Україна	Польща	Україна	Польща	Україна	Польща
Номінальний ВВП (млрд дол. США)	48,21	139,41	64,84	253,53	90,61	474,78	155,582	594,165
ВВП на одну особу (тис. дол. США)	0,94	3,7	1,37	6,6	2,11	12,5	3,726	15,656

Таблиця 3 (продовження)

Частка аграрного виробництва у ВВП (%)	15,4	5,29	11,9	3,7	14	2,78	9,3	2,68
Частка промисловості у ВВП (%)	47,5	37,4	35,9	32,4	25,9	33,5	21	33,82
Частка сфери послуг у ВВП (%)	41,9	57,3	52,2	63,9	60,1	63,7	69,7	63,5

Для показників ВВП як Польщі, так і України властива позитивна динаміка. Темпи їх зростання виявилися неоднаковими. Зокрема, в Україні показник номінального ВВП у 2020 р. збільшився в 3,2 рази порівняно з 1995 р., а в Польщі – в 4,3 рази, показник ВВП на одну особу – в 3,96 рази в Україні та в 4,2 рази у Польщі. За підсумками 2020 р. показник номінального ВВП Польщі більше, ніж у 3,8 разів, а показник ВВП на одну особу у 4,2 разів перевищують аналогічні показники по Україні.

Частки аграрного сектору, промисловості та сфери послуг у виробництві ВВП досліджуваних країн за 2020 р. також свідчать про те, що економіка Польщі має більше ознак індустріального розвитку, бо характеризується вищою часткою промисловості (34 % проти 21 % в Україні) та меншою часткою аграрного виробництва (2,68 % проти 9,3 % в Україні).

У Республіці Польща у 2015 р. працювало близько мільйона українців, а в 2016 р. для українських робітників було відкрито ще 900 тис. робочих віз. За даними польського уряду, у державі в 2018 р. перебувало 1 млн 200 тис. трудових мігрантів з України та 40 тис. студентів. Республіка Польща залишалася четвертим торговельним партнером України і другим у світі ринком українського експорту. У 2018 р. експорт товарів з Польщі зріс на 19,6 %, а імпорт з України – тільки на 5,2 %. Українські інвестиції в Польщі зростали, проте залишалися на низькому рівні залучення польських інвестицій в Україні (Bureiko, Maksak, Shelesteds., 2019, р. 110). Республіка Польща за результатами 2018 р. залишалася серед країн ЄС найбільшим імпортером українських товарів.

У першому кварталі 2019 р., Польща випередила Російську Федерацію і стала важливішим ринком для України (частка Польщі в українському експорті

становила 6,7 %, Росії – 6,2 %) (Smenkovskiy, Yavorska, Kaplan, 2019, p. 2). За результатами 2019 р., Польща поступилася на українському ринку тільки Китайській народній республіці. Експорт товарів з України: Китай (7,2 % від загального обсягу експорту), Польща (6,6 %), РФ (6,5 %), Туреччина (5,2 %), Німеччина (4,8 %), Італія (4,8 %) (Bureiko, Maksak, Shelesteds. 2020, p. 48).

Серед ринків держав-членів Європейського Союзу польський був першим і найбільшим торговельним партнером України. Частка ЄС складала 41 % українського експорту (20 млрд дол. США) і майже стільки ж у відсотковому відношенні імпорту (24 млрд дол. США). Для порівняння у 2018 р. у країні ЄС вивозилося більше, ніж 42,5% українського експорту (Sydorenko, 2019).

Українці продовжували наповнювати польський ринок праці. У 2019 р. за неофіційною інформацією в Польській Республіці нараховувалось від 1,5 млн до 2 млн українців-трудомих мігрантів. За офіційними даними у липні цього ж року приблизно 200 тис. українців отримали дозвіл на довготривале перебування в Польщі, а також були офіційно працевлаштовані 483 тис., тобто вони сплачували податки і соціальні внески до бюджету. Загалом серед офіційно зареєстрованих трудомих мігрантів українці склали 75 %. (Smenkovskiy, Yavorska, Kaplan, 2019, p. 3).

В Україну від українських заробітчаних надходять своєрідні інвестиції у формі переказів. У другому кварталі 2021 р. обсяг приватних грошових переказів з Польщі в Україну українськими громадянами становив 1,17 млрд дол. США (офіційними каналами – 82,1 млн дол.), що перевищує показники за попередні періоди, зокрема докризові 2018–2019 рр. (Torhovelno-ekonomichne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta Polshcheiu, 2021).

Україна за рік пандемії втратила 4 % ВВП. Товарообіг України із іншими державами у 2020 р. становив 103,4 млрд дол., тобто на 7 млрд менше, ніж у попередньому році. Головним торговельним партнером України залишався Китай, із якого імпортували найбільше товарів до України (на 8,3 млрд дол.), Німеччини (5,1 млрд дол.) та Росії (4,6 млрд дол.). Із України найбільше експортували до Китаю (7,1 млрд дол.), Польщі (3,3 млрд дол.) та Росії (2,7 млрд дол.). Товарообіг між Україною та Польщею склав 7,4 млрд дол. США, причому позитивне сальдо було на користь офіційної Варшави (868 млн дол. США). Польські бізнесмени залишалися у топ-10 інвесторів в українську економіку (860 млн дол.) (U 2020 rotsi Kytai buv holovnym torhovelnym partnerom Ukrainy – mytna sluzhba, 2021).

Український уряд у 2021 р. сподівався на часткове подолання наслідків пандемії COVID-19 та поживлення економіки. Завдяки ефективній співпраці між торговельними партнерами передові позиції на зовнішньоторговельному ринку займають Китай і Республіка Польща. За перші 9 місяців 2021 р. обсяги українсько-польської торгівлі перевершили результати за весь 2020 р. Дані Держмитслужби України за період із січня по жовтень (10 місяців) 2021 р.

свідчать, що обсяг двосторонньої торгівлі товарами з Республікою Польща становить близько 8,5 млрд дол. США, що на понад 1 млрд більше, ніж у 2020 р. (7,36 млрд дол.). Український експорт у Польщу становить 4,4 млрд дол. (8,15 %). Позитивне сальдо для України становить + 423 млн дол. США. За 9 місяців (період із січня по вересень) 2021 р. обсяг двосторонньої торгівлі послугами з Польщею склав 520,7 млн дол. із позитивним сальдо +147,7 млн дол. У свою чергу, за 9 місяців 2021 р. експорт українських послуг у Республіку Польща зріс на 6,7 %, що становить 334,2 млн дол. (польський імпорт послуг за 9 місяців 2021 р. зріс на 35,4 %). Частка українського експорту послуг до Польщі від загального обсягу склала 3,8 % (шосте місце серед найбільших країн-реципієнтів українських послуг)» (Torhovelno-ekonomichne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta Polshcheiu, 2021).

На фоні приємних даних про вихід України в 2021 р. на довоєнний рівень експорту, вагомими для двостороннього українсько-польського співробітництва виявилися результати загальнодержавного соціологічного опитування (Дослідження було проведено ТОВ «ІНФО САПІЄНС» із 08 по 29 листопада 2021 р.) Українські респонденти на перше місце поставили безпекову дипломатію, потіснивши торгівельну. Польща виявилася на першому місці серед країн, з якими Україна має поглиблювати відносини, випередивши Німеччину, Канаду, Велику Британію та США. За поглиблення партнерства з Республікою Польща виступає найбільша кількість українців, а польський президент Анджей Дуда очолив список закордонних лідерів, яким українці найбільше довіряють (52,5 %) (Bezpeka vazhlyvisha za torhivliu: yak zminylysia zovnishnopolitychni priorytety ukraintsiv, 2021).

Висновки

Таким чином, прослідкувавши динаміку польсько-українських торговельно-економічних відносин, маємо нагоду зробити такі висновки:

– упродовж всього періоду налагодження та поглиблення взаємин офіційної Варшави з офіційним Києвом польсько-українське співробітництво підпорядковувалося національним інтересам Польщі;

– протягом усього процесу переговорів України з Європейським Союзом, а також після набуття асоційованого членства Києвом, Польща виконує важливу місію на шляху активізації та поглиблення взаємин української держави та суспільства з ЄС;

– активне співробітництво у сфері торгівлі, інвестицій та доступу до ринку праці перетворило Польщу в очак економічної еліти та суспільства України на «ліфт» проникнення до можливостей та ресурсів Євросоюзу;

– події, що останнім часом мали трагічний розвиток в Україні, а також польський досвід у завершенні інституційних реформ, особливо у сфері боротьби з корупцією, зумовлюють подальше наповнення польсько-українських відносин стратегічним змістом.

У подальшому видається перспективним дослідження взаємовпливу торговельної політики Польщі стосовно іноземного імпорту, у тому числі, українського у зв'язку із прийняттям Закону України про локалізацію виробництва 2021 р.

Reference

- Afanasev, I. (1999). *Polsko-ukrainski ekonomichni stosunki u 1991–1997 pp.* [Polish-Ukrainian economic relations in 1991–1997 pp.]. In: *Ukraina i Polshcha u Skhidno-Tsentralnii Yevropi: spadok i maibuttia* [Ukraine and Poland in East-Central Europe: Legacy and Future]. Kyiv: Instytut ukrainoznavstva imeni I. P. Krypiakevycha NAN Ukrainy, pp. 126–131.
- Bezpeka vazhlyvisha za torhivliu: yak zminylisia zovnishnopolitychni priorytety ukraintziv [Security is more important than trade: how Ukrainians' foreign policy priorities have changed]. (2021). *Yevropeiska pravda*, [online], 14 December 2021. Available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/12/14/7131514/>.
- Bulycheva, T. V., Butkaliuk, K. O., Hryniuk, T. A., Kharenko, I. M. (2017). *Ekonomiko-heohrafichni aspekty suchasnoi torhovelnoi vzaiemodii Polshchi ta Ukrainy* [Economic and geographical aspects of modern trade cooperation between Poland and Ukraine]. In: V. Y. Lazhnika, S. V. Fedoniuka, eds. *Ukrainsko-polske partnerstvo: sohodennia ta perspektyvy* [Ukrainian-Polish partnership: present and prospects]. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. Lutsk, Ukraine, 26-27 June 2017. Lutsk: Vezha-Druk, pp. 32–38.
- Bureiko, N., Maksak, H., Shelest, H., eds. (2019). *Ukrainska pryzma: Zovnishnia polityka 2018. Analychne doslidzhennia* [Ukrainian Prism: Foreign Policy 2018. Analytical study]. Kyiv. [online] Available at: http://prismua.org/wp-content/uploads/2019/04/A5-prizma2018_ua.pdf.
- Bureiko, N., Maksak, H., Shelest, H., eds. (2020). *Ukrainska pryzma: Zovnishnia polityka 2019. Analychne doslidzhennia* [Ukrainian Prism: Foreign Policy 2019. Analytical study]. Kyiv. [online] Available at: http://prismua.org/wp-content/uploads/2020/05/UkrainianPrism.ForeignPolicy19_ukr.pdf.
- Bzhezynskiy, Z. (1994). *Velyki peretvorennia* [Great transformations]. *Politychna dumka* [Political thought], no. 3, p. 5.
- Chekalenko, L. D. (2006). *Zovnishnia polityka Ukrainy* [Foreign Policy of Ukraine]. Kyiv: Lybid.
- Chekalenko, L. D. (2010). *Ukraina i Respublika Polshcha: vid istorychnykh stereotypiv do stratehichnoho partnerstva* [Ukraine and the Republic of Poland: from

- historical stereotypes to a strategic partnership]. *Zovnishni spravy* [External affairs], no. 3–4, pp. 26–31.
- Chekalenko, L. D., Vasyliiev, O. O. (1998). Ukrainsko-polski vidnosyny v konteksti suchasnykh intehratsiinykh protsesiv u Tsentralno-Skhidnii Yevropi [Ukrainian-Polish relations in the context of modern integration processes in Central and Eastern Europe]. In: *Ukraina v yevropeiskykh mizhnarodnykh vidnosynakh* [Ukraine in European international relations]. Kyiv, pp.140–161.
- Chorna, N. (2012). Evoliutsiia polsko-ukrainskykh vidnosyn pislia vstupu Polshchi do Yevropeiskoho Soiuzu [Evolution of Polish-Ukrainian relations after the accession of Poland to the European Union]. *Ukraina-Yevropa-Svit* [Ukraine – Europe – Peace], Vol. 9, pp. 92–98.
- Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy* [State Statistics Committee of Ukraine]. [online] Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- Dohovir pro dobrosusidstvo, druzhni vidnosyny ta spivrobitnytstvo. (1992). *Verkhovna Rada Ukrainy*, [online] 18 May 1992. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_172#Text.
- Gniazdowski, M., Rybacki, J. (2021). *Przegląd Gospodarczy PIE: lato 2021*. Polski Instytut Ekonomiczny, Warszawa. P.7. [online] Available at: https://pie.net.pl/wp-content/uploads/2021/06/Przegląd_gospodarczy_1-2021.pdf.
- Gross domestic product 2020 – World Bank DataBank*. (2021). [online] Available at: <https://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>.
- Gubytsky, L. (2006). Structural reforms in Post-socialist and Post-soviet territory: Poland’s experience and Ukrainian prospects. In: *Transformation Processes in Poland and Ukraine*. Kraków, pp. 253–258.
- Hryshchuk, A. M. (2017). Aktualni pytannia sotsialno-ekonomichnoi spivpratsi Ukrainy ta Polshchi: suchasnyi stan ta napriamy zmin [Actual issues of socio-economic cooperation between Ukraine and Poland: current state and direction of change]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia: “Ekonomika i menedzhment”* [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: “Economics and Management”], [online], no. 27, pp. 33–36. Available at: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/27-1-2017/9.pdf>.
- Kolodko, G. V. (1998). Vid shoku do terapii [From shock to therapy]. *Biblioteka Yi*. [online] Available at: <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/kolodko/kolodko-1.htm>.
- Kolodko, H. (2010). Kolodko, G. (2010). Velikaia transformatsiia. Moglo li bytluchshe? Budet li luchshe? [Great transformation. Could it be better? Will it be better?].

- Mirovaia ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniia* [World economy and international relations], no. 4, p. 8.
- Kyrydon, A. (2010). Ukrainsko-polskividnosyny: "nova era" spivpratsi [Ukrainian-Polish relations: "New Era" of cooperation]. *Ukraina-Ievropa-Svit* [Ukraine-Europe-World], Vol. 5, pp.128–135.
- Lohinov, Ya. (2005). Yak vono zhyty v Yevropi. Rikpislia vstupu Polshchi do YeS: chy zminylosia shchos? [How to live in Europe. Year after Poland's accession to the EU: Is something changed?]. *Postup*, 6 May, p. 3.
- Maksak, H., Shelest, H., Bureiko, N., Koval, N., Koval, M., ed. (2018). *Ukrainska pryzma: Zovnishnia polityka 2017. Analychne doslidzhennia* [Ukrainian Prism: Foreign Policy 2017. Analytical study]. Kyiv. [online] Available at: http://prismua.org/wp-content/uploads/2018/04/A5-prizma2017_ua_finish.pdf.
- Petrenko, I. S. ed. (2017). Investytsii zovnishnoekonomichnoi diialnosti Ukrainy u 2010–2016 rr. [Investment of External Economic Activity of Ukraine 2010–2016]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy.
- Polityka Ukrainy shchodo krain Vyshehradskoi chetvirky: na shliakhu do krashchoho vzaiemorozuminnia ta dobrosusidstva* [Politics of Ukraine on the countries of the Visegrad Four: on the way to a better mutual understanding and good-neighborliness]. (2019). [online]. Available at: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/files/polityka_ukrayiny_shchodo_krayin_v4pdf.
- Rudycha, F. M. ed. (2002). *Ukraina v suchasnomu heopolitychnomu vymiri: teoretychni i prykladnia spekty* [Ukraine in modern geopolitical dimension: theoretical and applied aspects]. Kyiv: MAUP.
- Smenkovskiy, A. Yu., Yavorska, H. M., Kaplan, Yu. B. (2019). Shchodo ukrainsko-polskykh vidnosyn. [Regarding the Ukrainian-Polish relations]. *Analychna zapyska. Serii "Hromadianske suspilstvo"* [An analytical note. Series "Civil Society"], [online], no. 2. Available at: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-09/analit-smenkovsky-yavoska-kaplan-civil-society-2-2019-1.pdf>.
- Sydorenko, S. (2019). Vid Polshchi do Malty: khto zaminyv dlia nas rosiiskiy rynek pislia asotsiatsii z YeS [From Poland to Malta: who replaced the Russian market after Association with the EU]. *Yevropeiska pravda*, [online], 10 травня. Available at: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2019/05/10/7095934/>.
- Tkachenko, I. V. Kalinicheva, H. I. Maksakov, H. A. (2011). Stratehemy vziaemyn Ukrainy z krainamy Vyshehradskoi hrupy [Strategies of Ukraine's relations with the countries of the Visegrad Group]. In: *Ukraina v Yevropi: kontekst mizhnarodnykh vidnosyn* [Ukraine in Europe: the context of international relations]. Kyiv: Feniks, pp. 383–418.

- Torhivlia tovaramy i posluhamy mizh Ukrainoiu ta Respublikoiu Polshcha (7 misiatsiv 2011 r.)* [Trade in goods and services between Ukraine and the Republic of Poland (7 months of 2011)]. (2011).[online]. Available at: <http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/tovaroobig>.
- Torhovelnno-ekonomichne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta Polshcheiu [Trade and economic cooperation between Ukraine and Poland]. (2021). *Posolstvo Ukrainy v Respublitsi Polshcha* [Embassy of Ukraine in the Republic of Poland], [online]. Available at: <https://poland.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/229-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-polshheju>.
- Trehobchuk, V. (1999). Ukraina i Polshcha u heopolitychnii arkhitekturi obiednanoi Yevropy [Ukraine and Poland in the Geopolitical Architecture of the United Europe]. In: *Ukraina i Polshcha u Skhidno-Tsentrlnii Yevropi: spadok i maibuttia* [Ukraine and Poland in East Central Europe: inheritance and future]. Conference under the patronage of Prime Ministers of Ukraine and Poland. Kyiv, Ukraine, 25–27 June 1999. Kyiv, pp. 51–57.
- U 2020 rotsi Kytai buv holovnym torhovelnym partnerom Ukrainy – mytna sluzhba [In 2020, China was the main trading partner of Ukraine – Customs Service]. (2021). *Radio Svoboda*, [online], 12 January 2021. Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-kytay-ukrayina/31043704.html>.
- Uhoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy ta Uriadom Respubliki Polshcha pro ekonomichne spivrobitnytstvo* [Agreement between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Government of the Republic of Poland on Economic Cooperation]. (2005). *Verkhovna Rada Ukrainy*, [online], 4 March 2005. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_063#Text.
- Zarembo, K. (2016). *Audyt zovnishnoi polityky: Ukraina-Polshcha. Dyskusiina zapyska* [Foreign Policy Audit: Ukraine-Poland. Discussion note]. Kyiv: Instytut svitovoi polityky.
- Zovnishnia torhivlia Ukrainy tovaramy z krainamy-partneramy [Foreign trade of Ukraine goods by partner countries]. (2021). *Derzhstat Ukrainy*, [online] Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- Zovnishnotorhovelnnyi balans Ukrainy z 2005 po 2020 (mln. hrn.) [Foreign trade balance of Ukraine since 2005 to 2020 (mln. UAH)]. (2021). *Minfin*, [online] Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/>.

**TRADE AND ECONOMIC RELATIONS BETWEEN UKRAINE
AND THE REPUBLIC OF POLAND (1991–2021)****Lyubomyr Hubytskyy^{1a}, Hanna Melnyk^{2b}**

¹*Doctor of Historical Sciences, Associate Professor,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8511-6461>,
e-mail: lubg@ukr.net,*

²*Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3090-7212>,
e-mail: h.melnyk@kubg.edu.ua,*

^a*Kyiv National University of Trade and Economics,
Kyiv, Ukraine,*

^b*Borys Grinchenko Kyiv University,
Kyiv, Ukraine*

The study analyzes the evolution of trade policy of Ukraine and Poland from the period of transition to a market economy and the functioning of market laws. Among the methods, the systematic method has been used to study the Polish political opinion on the profitability and prospects of mutually beneficial trade, comparative analysis of the results of Ukrainian and Polish foreign economic activity has been conducted, taking into account the requirements of Polish (as part of European) and Ukrainian legislation. Poland's position on changes in the direction of Ukrainian strategic cooperation (multi-vectoral focus) has been analyzed. It has been proved that Poland is a country of great expectations for Ukraine. Official Kyiv seeks tangible assistance from Poland in its confrontation with Russia. Ukraine's victory will mean an improvement in Poland's security and foreign economic situation. At present, the Ukrainian border is the frontier of the Russian Federation's expansion, so the enlargement of the European Union and NATO to the East in order to gain new markets and sources of raw materials will be optimal for Poland. It is concluded that Polish politicians understand that the promotion of Polish products in Ukraine will mean an increase in soft influence on the state of commitment of Ukrainian society. It has been recommended that the active steps of official Warsaw to increase investment interest in the Ukrainian market may lead to the practical implementation of important Polish national interests. It is highlighted that the implementation of Ukrainian export policy depends on the strategies of players in the European and Polish markets.

In the context of the Russian-Ukrainian conflict and the annexation of Crimea, Poland's policy of active trade cooperation is perceived by the Ukrainian authorities as pro-American, so official Kyiv seeks to involve Poland in resolving the Nord

Stream-2 situation. Thus, Ukraine and Poland are able to independently create a new quality of security and trade relations in the Baltic-Black Sea-Caspian region in order to become the most powerful players.

Key words: trade; Ukraine; Republic of Poland; investments; export; import.

ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ УКРАИНЫ И РЕСПУБЛИКИ ПОЛЬША (1991–2021)

Губицкий Любомир Владимирович^{1а}, Мельник Анна Мирославовна^{2б}

¹Доктор исторических наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8511-6461>,
e-mail: lubg@ukr.net,

²Кандидат исторических наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3090-7212>,
e-mail: h.melnyk@kubg.edu.ua,

^аКиевский национальный торгово-экономический университет,
Киев, Украина,

^бКиевский университет им. Бориса Гринченко,
Киев, Украина

Целью статьи является анализ эволюции торговой политики Украины и Польши с периода перехода к рыночной экономике и в условиях функционирования рыночных законов. Среди методов использован системный для изучения польской политической позиции относительно выгоды и перспективности взаимовыгодной торговли, компаративный анализ результатов украинской и польской внешнеэкономической деятельности с учетом требований польского (как составляющего общеевропейского), украинского законодательства. Проанализирована позиция Польши относительно изменений направления украинского стратегического сотрудничества (многовекторности). Доказано, что для Украины Польша является страной больших ожиданий. Официальный Киев стремится к ощутимой помощи от Польши в противостоянии с Россией. Победа Украины будет означать для Польши улучшение ситуации безопасности. Сейчас украинская граница является рубежом от экспансии Российской Федерации, поэтому оптимальным для Польши станет расширение Европейского Союза и НАТО на Восток для получения новых рынков сбыта и источников сырья.

Заключено, что у польских политиков есть понимание, что продвижение польской продукции в Украину будет означать рост мягкой силы на состояние приверженности украинского общества. Сделаны рекомендации, что активные шаги официальной Варшавы относительно растущего инвестиционного интереса на украинском рынке привели бы к практическому воплощению важных польских национальных интересов. Реализация украинской

экспортной политики зависит от стратегий игроков европейского и польского рынков.

В условиях российско-украинского конфликта и аннексии Крыма польская политика активного торгового сотрудничества воспринимается украинскими чиновниками как проамериканская, поэтому официальный Киев стремится привлечь Польшу к разрешению ситуации по Северному потоку-2. Украина и Польша способны самостоятельно создать новое качество безопасности и торговых отношений в Балто-Черноморско-Каспийском регионе, с целью превратиться в самых мощных игроков.

Ключевые слова: торговля; Украина; Республика Польша; инвестиции; экспорт; импорт.

Наукове видання
Scientific Publication

**МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ:
ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**
**INTERNATIONAL RELATIONS:
THEORY AND PRACTICAL ISSUES**

Випуск
Issue **8**

Збірник наукових праць
Collection of Scientific Papers

Відповідальний за випуск / Responsible for the Issue
Валерій Ластовський / Valerii Lastovskyi

Відповідальний та технічний редактор / Responsible and Technical Editor
Оксана Білецька / Oksana Biletska

Літературний редактор / Literary Editor
Світлана Барабаш / Svitlana Barabash

Бібліографічний редактор / Bibliographic Editor
Алла Чернявська / Alla Cherniavska

Дизайн та комп'ютерна верстка / Design and Computer Layout
Оксана Білецька / Oksana Biletska

Підписано до друку: 21.12.2021 р. Формат 70x100/16.
Ум. друк. арк. 20,39. Обл. вид. арк. 14,24.
Наклад 100 примірників.
Замовлення № 4784

Видавничий-давничий центр КНУКіМ
Видавець Київський національний університет культури і мистецтв
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК №4776 від 09.10.2014